

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ผลของโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะในตนเอง
ต่อพฤติกรรมกรรมการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง

ชื่อผู้เขียน ร้อยเอกหญิงนัยนา อินทร์ประสิทธิ์

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงพยอม ปัญญา	ประธานกรรมการ
อาจารย์ ยูพิน กลิ่นขจร	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีลักษณ์ วรรณฤทธิ์	กรรมการ
อาจารย์ ดร. อวยพร คัมมุขกุล	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิชราภรณ์ อารีย์	กรรมการ

บทคัดย่อ

โรคปอดอุดกั้นเรื้อรังจะมีการดำเนินของโรครุนแรงเพิ่มขึ้น ถ้าผู้ป่วยไม่สามารถ
หลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้เกิดความรุนแรงของโรค และมีพฤติกรรมกรรมการดูแลสุขภาพ
ที่ไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสมกับโรค ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผู้ป่วยทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และ
สังคมเป็นอย่างมาก ผู้ป่วยจะมีอาการหายใจลำบาก รุนแรงและบ่อยครั้ง เป็นผลทำให้ขาดความ
มั่นใจในสมรรถนะของตนเองในการปฏิบัติกิจกรรม ความรู้สึกลดลง และสูญเสีย
บทบาทในครอบครัวและสังคม โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะในตนเองเป็นวิธีการหนึ่งที่จะ
ส่งเสริมให้ผู้ป่วยมีความมั่นใจในสมรรถนะของตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันได้
มากขึ้น ทั้งยังช่วยให้ผู้ป่วยมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ และมีพฤติกรรมกรรมการดูแลสุขภาพ
ที่ถูกต้องและเหมาะสมกับโรค ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังมีอาการหายใจลำบากและ
ความรุนแรงของโรคลดลง ทำให้ผู้ป่วยมีการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพตามความ
เหมาะสมกับสมรรถนะในตนเอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบสองกลุ่มตัวอย่าง วัดก่อนและหลังการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะในตนเองต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพในผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่มารับการรักษา ที่คลินิกโรกระบบทางเดินหายใจ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ระหว่างเดือน ตุลาคม 2543 ถึงเดือน มกราคม 2544 จำนวน 30 ราย แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 15 ราย ซึ่งได้รับโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะในตนเอง และกลุ่มควบคุม 15 ราย ซึ่งได้รับการพยาบาลตามปกติจากเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบวัดการรับรู้สมรรถนะในตนเองของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง แบบวัดพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง แบบบันทึกพฤติกรรมการดูแลสุขภาพประจำวัน และโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะในตนเอง ข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์ทางสถิติ ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลองผู้ป่วยกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้สมรรถนะในตนเอง และค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 อีกทั้งพบว่า ค่าเฉลี่ยผลต่างของคะแนนการรับรู้สมรรถนะในตนเอง และค่าเฉลี่ยผลต่างของคะแนนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพในกลุ่มทดลองมากกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่ได้รับ โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะในตนเองมีการรับรู้สมรรถนะในตนเองเพิ่มขึ้น เป็นผลทำให้ผู้ป่วยมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ และทำให้มีความมั่นใจในสมรรถนะของตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลสุขภาพ ได้ถูกต้องและเหมาะสมกับโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังมากขึ้น ดังนั้นโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะในตนเองในการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการพยาบาล และเป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งต่อไป

คำสำคัญ : โรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะในตนเอง การรับรู้สมรรถนะในตนเอง พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง

Thesis Title Effects of Program for Self-efficacy Development on Health Care Behavior Among Patients with Chronic Obstructive Pulmonary Disease

Author Captain Naiyana Inprasit

M.N.S. Medical and Surgical Nursing

Examining Committee

Assistant Professor Dr. Paungpayom Panya	Chairman
Lecturer Yupin Klinkajorn	Member
Assistant Professor Dr. Taweeluk Vannarit	Member
Lecturer Dr. Ouyporn Tonmukayakul	Member
Assistant Professor Dr. Patcharaporn Aree	Member

Abstract

Chronic obstructive pulmonary disease (COPD) becomes progressively getting worse if the patients could not avoid risk factors that enhance the severity of the disease and do not appropriately perform health care behaviors. This would consequently affect patients on physical, psychological and social aspects. Patients may have severe and frequent dyspnea, resulting in an decrease self-efficacy to perform physical activities, self-esteem and loss family's and social's roles. The program for self-efficacy development is accepted to be a method that could increase the patient's self-efficacy to perform activities in daily life. Moreover, it could help the COPD patients to adjust their health behavior, and perform appropriate health care behaviors. As a result, the symptoms of dyspnea and the severity of the disease will decrease, and the quality in performing daily living with appropriate self-efficacy will be enhanced.

A two group, pre-post test quasi-experimental design, was conducted to examine the effects of program for self-efficacy development on health care behavior among patients with COPD. Thirty COPD patients were purposely selected from COPD patients attending the

respiratory clinic unit, Out Patient Department (OPD) Pramongkutkiao Hospital, Bangkok. Data were collected during October, 1999 to January, 2000. Fifteen COPD patients were assigned to the experimental group receiving the self-efficacy development program and another fifteen COPD patients were assigned to the control group receiving routine instruction from nursing staff. The research instruments were a Demographic Recording Form, Perceived Self-efficacy of COPD Patients Scale, Health Care Behavior of COPD Patients Scale, Health Care Behavior of Daily Living Form, and Program for Self-efficacy Development. Data were analyzed by statistical methods. The results showed that post-test mean score of self-efficacy and health care behavior of the experimental group after treatment were significantly higher than before the treatment ($p < .001$). In addition, the different mean scores of self-efficacy and health care behavior of the experimental group were significantly higher than those of the control group ($p < .001$).

The results of this study, hence, indicated that COPD patients who received the self-efficacy development program had higher self-efficacy, which made them adjust their health behaviors and had confidence with self-efficacy to perform appropriate health care behavior for COPD. Thus, the program for self-efficacy development in this study could be applicable for either nursing practice or further research.

Key Words : chronic obstructive pulmonary disease (COPD), program for self-efficacy development, perceived self-efficacy, health care behavior of COPD patients